

Branimir Štimec
Tomislav Hublin
Josip Rajner
Ružica Štimec
Nedeljko Pavlec
Radovan Cesarec

PROVJERAVANJE EFEKATA UČENJA MOTORIČKOG ZNAJANJA KOD UČENIKA PRVIH RAZREDA S CILJEM INTENZIFIKACIJE NASTAVNOG PROCESA

1. UVOD

Za učenike prvog razreda sve je novo: od dolaska u školu, aktivnosti koje imaju u školi, učenici s kojima idu u razred pa sve do povratka iz škole. Pogotovo na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture gdje je učionica zamijenjena dvoranom, u kojoj je potrebno imati propisanu sportsku odjeću i obuću, a za nastavu tjelesne i zdravstvene kulture treba se preodjenuti i preobući u svlačionici prije početka sata (Štimec, 2011).

Učenici prvog razreda prema nastavnom planu i programu u Republici Hrvatskoj imaju 25 nastavnih tema, njih 7 moraju obavezno usvojiti (Preskakivanje kratke vijače sunožno u mjestu, kolut naprijed niz kosinu, različiti položaji visova i hvatova, stoj na lopaticama, hodanja i trčanja uz glazbenu pratnju, elementarna igra bez pomagala, štafetna igra bez pomagala (nastavni plan i program za 1. razred)). Kako je usvojenost nastavnih tema u prvom razredu temelj za usvajanje nastavnih tema iz drugog i svakog višeg razreda, izuzetno je važno da se upravo u prvom razredu te nastavne teme usvoje na što višem nivou. Autori ovog članka prema osobnim iskustvima utvrdili su da učenici imaju problema s usvojenosti tih nastavnih tema i u višim razredima osnovne, ali i srednje škole. Najveći problemi javljaju se kod nastavnih tema preskakivanje vijače i koluta naprijed. Upravo iz tog razloga važnost usvajanja propisanih nastavnih tema u prvom razredu izuzetno je velika.

2. CILJ

Osnovni je cilj rada utvrditi efekte nastavnog procesa kod učenika prvih razreda osnovne škole pri provjeravanju stupnja usvojenosti (izraženo ocjenom) propisanih nastavnih tema tijekom cijele školske godine. Sekundarni je cilj utvrditi na kojem stupnju (ocjeni) se nastavne teme mogu usvojiti na kraju školske godine.

3. METODA RADA

3.1. Uzorak ispitanika

U istraživanju je sudjelovalo 29 učenika prvog razreda osnovne škole Vinica, koji su bili polaznici univerzalne sportske škole 2010/11, a u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture je uz učiteljicu razredne nastave bio uključen (volonterski) i profesor tjelesne i zdravstvene kulture kao asistent i demonstrator.

3.2. Način ocjenjivanja

Provjera motoričkog učenja odnosno motoričkog znanja radi se pomoću testova motoričkih znanja koji su kreirani na sljedeći način (Findak, 1996):

Odličan – učenik izvede motoričko gibanje pravilno, Vrlo dobar – u pitanju su male pogreške, Dobar – riječ je o većim pogreškama, Dovoljan – riječ je o velikim pogreškama, Nedovoljan – učenik ne može izvesti motoričko gibanje ni u jednom obliku, dakle ni uz pomoć.

Izbor nastavnih tema

1. Brzo trčanje do 20 m iz visokog starta
2. Preskakivanje kratke vijače sunožno u mjestu
3. Kolut naprijed niz kosinu
4. Stoj na lopaticama
5. Penjanje i silaženje po švedskim ljestvama

1. Brzo trčanje do 20 m iz visokog starta (TRČANJE)

Odličan (5) – učenik iz visokog startnog položaja (lijeva noga i desna ruka naprijed ili desna noga i lijeva ruka naprijed), kreće na znak trčeći pravocrtno zadanu dionicu. Na znak startera stavlja stražnju nogu naprijed te dionicu trči po prstima, ruke su lagano savijene u zglobu lakta, a šake blago stisnute.

Vrlo dobar (4) – male pogreške – učenik ne trči pravocrtno.

Dobar (3) – veće pogreške – učenik prilikom starta krene s prednjom nogom, trčanje po petama.

Dovoljan (2) – velike pogreške – učenik trči s ravno ispruženim rukama.

Nedovoljan (1) – učenik ne može pretrčati zadanu dionicu.

2. Preskakivanje kratke vijače sunožno u mjestu (VIJAČA)

Odličan (5) – učenik iz visokog spetnog stava u potpuno pruženoj poziciji s lagano savijenim laktovima, izvodi besprekidno 10 sunožnih preskoka preko vijače.

Vrlo dobar (4) – male pogreške – učenikove ruke nisu simetrične, tijelo je malo savijeno, izvodi besprekidno 10 sunožnih preskoka preko vijače.

Dobar (3) – veće pogreške – učenik radi međuposkok, tijelo je pogrčeno, izvodi besprekidno 10 sunožnih preskoka preko vijače s međuposkokom.

Dovoljan (2) – velike pogreške – učenik ne izvodi zadatak sunožno, tijelo jako pogrčeno, ruke nesimetrične, izvodi besprekidno 10 proizvoljnih preskoka preko vijače.

Nedovoljan (1) – učenik ne može izvesti besprekidno 10 preskoka preko vijače.

3. Kolut naprijed niz kosinu (KOLUT)

Odličan (5) – učenik iz visokog spetnog stava na povišenju, raširenih ruku (odručenje), izvodi element spuštajući ruke na strunjaču paralelno (predručenje) u širini ramena s dlanovima usmjerenim prema naprijed. Glavu stavlja na prsa te sunožnim odrazom radi kolut preko lopatica, a da pritom rukama hvata potkoljenice koje su pogrčene u fazi kolutanja te se digne u početni položaj visokog spetnog stava raširenih ruku (odručenje).

Vrlo dobar (4) – male pogreške – učeniku nisu dlanovi usmjereni prema naprijed, učenik se ne hvata za potkoljenice, već za koljeno.

Dobar (3) – veće pogreške – ruke i noge nisu paralelne, dizanje uz pomoć ruku, ne oslanja se na lopatice.

Dovoljan (2) – velike pogreške - učenike se ne može dići u početni položaj, radi kolut preko glave.

Nedovoljan (1) – učenik ne može izvesti kolut naprijed ni u jednom obliku, dakle ni uz pomoć.

4. Stoj na lopaticama (LOPATICE)

Odličan (5) – učenik iz ležanja na leđima podiže ispružene noge iznad glave, zatim rukama podupire leđa te dolazi u potpuno pruženu poziciju, na tlo se oslanja zadnji dio glave, zadnji dio ramenog pojasa te zadnji dijelovi nadlaktica, zadržati poziciju 10 sekundi.

Vrlo dobar (4) – male pogreške – noge nisu opružene u koljenu i stopalu.

Dobar (3) – veće pogreške – tijelo je sklonjeno umjesto opruženo.

Dovoljan (2) – velike pogreške – nije uspostavljena ravnoteža i učenike pada naprijed ili nazad.

Nedovoljan (1) – učenik ne može ispružiti tijelo i noge.

5. Penjanje i silaženje po švedskim ljestvama (LJESTVE)

Odličan (5) – učenik se može popeti po švedskima ljestvama naizmjenično s nogama i rukama po pritkama, penje se do zadnje pritke te silazi na isti način, pritku po pritku.

Vrlo dobar (4) – male pogreške – učenik preskače pritke ili stavlja obje noge na jednu pritku samo prilikom penjanja ili samo prilikom silaženja.

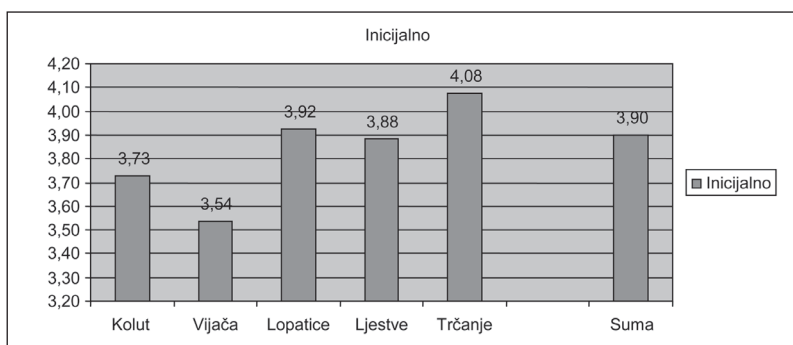
Dobar (3) – veće pogreške – učenik preskače pritke ili stavlja obje noge na jednu pritku prilikom penjanja i silaženja.

Dovoljan (2) – velike pogreške – učenik preskače pritke ili stavlja obje noge na jednu prilikom penjanja i silaženja te se hvata s unutrašnje strane švedskih ljestvi.

Nedovoljan (1) – učenik se ne može popeti do vrha švedskih ljestvi.

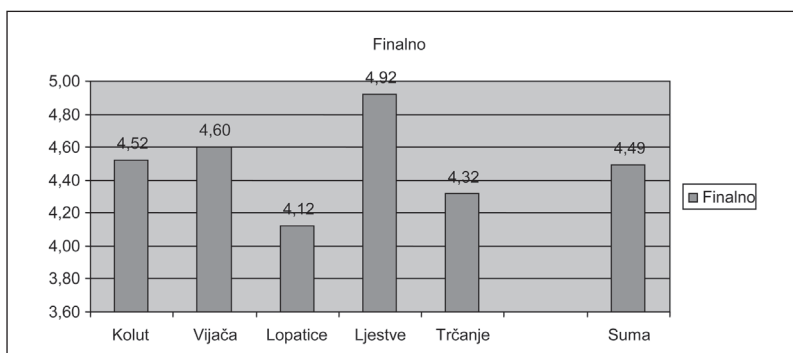
4. REZULTATI

Inicijalno ocjenjivanje – na kraju prvog polugodišta

Suma – zbroj svih ocjena podijeljen s brojem ocjena

Finalno ocjenjivanje – kraj školske godine

Suma – zbroj svih ocjena podijeljen s brojem ocjena

T-test za zavisne uzorke

	x	sd	N	p
Inicijalno	3,83	0,20		
Finalno	4,50	0,30	5,00	0,02

x – aritmetička sredina, sd – standardna devijacija, N – broj varijabli,
p – razina značajnosti

5. ZAKLJUČAK

U inicijalnom ocjenjivanju ni u jednom testu učenici nisu uspjeli savladati nastavnu temu za ocjenu odličan. Učenici su bili ocijenjeni s najnižom ocjenom 3,54 kod nastavne teme preskakivanje vijače, a najviše u trčanju s 4,08. Suma svih ocjena bila je 3,90 što ukazuje na činjenicu da je način ocjenjivanja nastavnih tema bio objektivan. U finalnom ocjenjivanju ni jedan rezultat nije ispod ocjene 4,00, a suma svih rezultata iznosi 4,49. Najveći pomak bio je nastavnoj temi preskakivanje vijače. Statističkom obradom podataka vidljivo je da postoji statistički značajna razlika između inicijalnog (na kraju prvog polugodišta) i finalnog (na kraju školske godine) ocjenjivanja.

Nastavni plan i program koji je bio realiziran u prvom razredu osnovne škole Vinica kao pilot projekt, a u suradnji s učiteljicom razredne nastave i profesorom tjelesne i zdravstvene kulture pokazao se kao odlična kombinaciju s ciljem intenzifikacije nastavnog procesa.

5. LITERATURA

1. Findak (1996). Tjelesna i zdravstvena kultura u osnovnoj školi, Priručnik za učitelje razredne nastave II. Izdanje, Školska knjiga Zagreb.
2. Štimec (2011). Provjeravanje motoričkog znanja kod učenika prvih razreda, 20. ljetna škola kineziologa Republike Hrvatske, Poreč.
3. Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta (2006). Nastavni plan i program za osnovnu školu, Zagreb, <http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=2199>